

Ένα από τα λιγότερο ερευνημένα αρχαιολογικά νησιά των Κυκλάδων, η Αντίπαρος, φαίνεται πως αρχίζει να αποκαλύπτει τα μυστικά της.

Μέχρι σήμερα, όσα γνωρίζουμε για το νησί, εκτός από τις έρευνες στο περίφημο σπήλαιο, προέρχονται από τις λαθρανασκαφές του Th. Bent τον 19ο αι., καθώς και από περιορισμένες επιφανειακές έρευνες ξένων κυρίως ερευνητών. Η μόνη αρχαιολογική ανασκαφή στο νησί οφειλόταν στον Χρ. Τσουντα ο οποίος, στα τέλη του 19ου αι., ανέσκαψε πρωτοκυκλαδικό νεκροταφείο στη θέση Κρασάδες, στην περιοχή του Αγ. Γεωργίου.

Ωστόσο, τα τελευταία δύο χρόνια η αρχαιολόγος της ΚΑ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων δρ Ζ. Παπαδοπούλου πραγματοποιεί ανασκαφικές έρευνες οι οποίες, όπως έδειξε και η συντήρηση των ευρημάτων, έφεραν στο φως σημαντικά στοιχεία τόσο για την αρχαία ιστορία και την τοπογραφία του νησιού κατά τους προϊστορικούς και τους ιστορικούς χρόνους όσο και για την κυκλαδική αρχαιολογία γενικότερα. Στη θέση Αγριόκαστρο, στο βορειοδυτικό άκρο του νησιού, απέναντι από τη νησίδα Κάτω Φυρό, εκτείνονται τα κατάλοιπα της αρχαίας πόλης του Αγριόκαστρου που, όπως δείχνει η κεραμική, έφτασε στην ακμή της στο τέλος του πρώτου μισού της δεύτερης χιλιετίας π.Χ. Το Αγριόκαστρο φαίνεται να είναι μια σημαντική προϊστορική πόλη των Κυκλάδων, αντιστοιχεί με το Ακρωτήρι της Θήρας, τη Φυλακωπή της Μήλου και την Αγία Ειρήνη της Κέας.

Νοτιοδυτικότερα του οικισμού βρίσκεται το νεκροταφείο της πόλης, στο οποίο διενεργήθηκε σωστική ανασκαφή. Αποκαλύφθηκαν διαταραγμένες ταφές, δύο αδιατάρακτοι κυκλοτερείς τάφοι, καθώς και δύο ταφικά κτίσματα. Στα ευρήματα της ανασκαφής που συντηρήθηκαν πρόσφατα περιλαμβάνονται χαρακτηριστικά αγγεία κυκλαδικής παράδοσης (ανάμεσα στα οποία και δίχρωμες μαστοπρόχοι, ορισμένες εκ των οποίων διακοσμούνται με τα χαρακτηριστικά πτηνά με το ερυθρό κυκλικό σώμα που είναι γνωστά από τη θηραϊκή και μηλιακή κεραμική) καθώς και εγχώρια αγγεία που μιμούνται μινωϊκούς τύπους (όπως καρποδόχες μικρού μεγέθους, ρυτό σε σχήμα καρποδόχης και γεφυρόστομοι σκύφοι). Στα σημαντικά ευρήματα περιλαμβάνονται χάλκινο εγχειρίδιο και μαρμάρينو επίμηλο ξίφος.

Το νεκροταφείο του Αγριόκαστρου είναι από τα ελάχιστα αυτής της περιόδου που έχουν ανασκαφεί στον αιγιατό χώρο, και τα ευρήματά του είναι συγκριτικά ιδιαίτερα πλούσια.

Μια δεύτερη ανασκαφική έρευνα που ολοκληρώθηκε πρόσφατα πραγματοποιήθηκε στην περιοχή της Αγ. Κυριακής, στην ανατολική πλευρά της Αντιπάρου. Στην ανασκαφή βρέθηκαν κτιριακά κατάλοιπα που βάσει των ευρημάτων μπορούν να συνδεθούν με κεραμικά εργαστήρια που προμήθευαν με αμφορείς τις οινοπαραγωγικές μονάδες που υπήρχαν στην περιοχή κατά τους ελληνιστικούς χρόνους. Αποκαλύφθηκε πολύ μεγάλη ποσότητα οστράκων αμφορέων κρασιού, ελληνιστικών κυρίως χρόνων.

Στην κεραμική συμπεριλαμβάνονται λαβές αμφορέων με τις σφραγίδες ΠΑΡΙΩΝ, ΓΟΡΓΟΥ και ΚΛΕΩΝΟ<Σ>. Με μια πρώτη εκτίμηση, στο εργαστήριο της Αγ. Κυριακής παράγονταν τουλάχιστον τρεις διαφορετικοί τύποι αμφορέων κρασιού. Επίσης βρέθηκαν αρκετά τμήματα κεραμίδων, πίων που χρονολογούνται στους αρχαϊκούς και κλασικούς χρόνους, ενώ επίσης αξίζει να αναφερθεί και η εύρεση λίγων οστράκων λεπτών αγγείων με γραπτή διακόσμηση αρχαϊκών χρόνων. Βρέθηκαν ακόμη λίγα υφαντικά βάρη καθώς και πυραμιδοειδή αντικείμενα που χρησιμοποιούνται στους κεραμικούς κλιβάνους για τη στήριξη των αμφορέων. Η εύρεση σφραγίδων με το εθνικό ΠΑΡΙΩΝ έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς αποδεικνύει την οικονομική, πιθανότατα και πολιτική, εξάρτηση της Αντιπάρου από την γειτονική Πάρο.

Τα δύο ανθρωπώνυμα που σταθερά επαναλαμβάνονται στις σφραγίδες των αμφορέων κρασιού της Αγ. Κυριακής μπορεί να συνδέονται είτε με τον ιδιοκτήτη του κεραμικού εργαστηρίου είτε με τον οινοπαραγωγό.